

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2020

Algemeen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt ingegaan op de vraag in hoeverre de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. Om dat te kunnen beoordelen is inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de aanwezige risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Het doel van risicomangement is driedelig:

1. het maken van verantwoorde keuzes t.a.v. het al dan niet aanvaarden van risico's;
2. er voor zorgen, dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de te behalen (beleids)doelen en de voorzieningen;
3. het minimaliseren van financiële, juridische, imago-en verdragingsgevolgen van ontstane risico's.

In het kader van het risicomangement worden periodiek de belangrijkste risico's geïnventariseerd. Dat is het laatst gebeurd bij de jaarrekening 2018.

We zijn voortdurende bezig om het risicomangement in de organisatie verder te optimaliseren. Stappen die daarin al zijn ondernomen betreffen het duidelijker beleggen van de verantwoordelijkheid van goed risicomangement bij het management en het vergroten van de kennis op het gebied van risicomangement bij de teamleiders. Voorts besteden we op aangeven van de accountant op een meer gestructureerde wijze aandacht aan frauderisico's.

Weerstandsvermogen en weerstandsratio

Definitie weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente Moerdijk is de mate waarin de gemeente in staat is niet begrote, substantiële financiële tegenvallers op te vangen met het doel de gemeentelijke taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft de robuustheid van de financiële huishouding weer.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de berekende benodigde weerstandscapaciteit. Deze verhouding wordt uitgedrukt in de zogenaamde weerstandsratio, die door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De weerstandsratio is de factor hoeveel keer de risico's financieel zijn afgedekt in het weerstands-vermogen.

De raad heeft aangegeven dat de weerstandsratio **minimaal 1,0** moet bedragen. Het bedrag van het benodigde weerstandsvermogen wordt binnen de algemene reserve afgezonderd, zodat dit derhalve niet vrij meer inzetbaar is voor andere investeringen e.d..

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit komt overeen met de stand van de algemene reserve per 31-12-2018 van € 27.970.000.

Benodigde weerstandscapaciteit

De geïnventariseerde risico's met daarbij het ingeschatte maximum schadebedrag en de inschatting van de kans dat het risico zich zal voordoen, leveren tezamen de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit op. De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op € 19 miljoen. Dit bedrag wordt binnen de algemene reserve afgezonderd. De benodigde weerstandscapaciteit is € 2,3 miljoen hoger dan bij de jaarrekening 2018 werd ingeschat. Zo worden de risico's in de openbare ruimte voor € 1 miljoen hoger ingeschat en verder zijn de risico's bij projecten toegenomen (€ 0,7 miljoen) als gevolg van uitblijven onherroepelijke titel LPM, nadeelcompensatie centrumplan Zevenbergen (€ 0,4 miljoen en bij verbonden partijen (€ 0,2 miljoen), omdat een aantal verbonden partijen geen eigen weerstandsvermogen mogen aanhouden van de deelnemende gemeenten.

moeten plaatsvinden. Een goede sturing op kwalitatieve processen draagt bij aan een integrale benadering van de zorgdoelen in het sociale domein.

5. Jeugd

Wettelijke beperking Jeugdwet

De verwijzingen via de huisarts, kinderarts, specialisten en gecertificeerde instelling is een recht in Nederland. Dit geldt dus ook in de Jeugdwet. Ouders kunnen een verwijzing krijgen via artsen/specialisten. De gemeente is echter wel de betaler van deze hulp. Er is maar beperkt invloed op deze instroom. Verstevigen van de afspraken en samenwerking met huisartsen en specialisten is nodig, willen we de inzet naar specialistische zorg zelf meer in regie hebben. De eerste resultaten hiervan zijn al zichtbaar.

Versterking van voorveld, vroeg signalering en preventie

De verschuiving naar lichtere zorg waar kan en focus op preventie komt door de versterking van het voorveld op gang. Hierdoor wordt onnodige inzet van dure specialistische hulp voorkomen.

6. Wmo

Toename aanvragen Begeleiding

De inzet van niet vrij toegankelijke ondersteuning vanuit de Wmo blijft doorgroeien ondanks de inzet van Huizen van de Wijk en andere vrij toegankelijke voorzieningen. De toekenningen van voorzieningen op grond van de Wmo is een open einde regeling. Het risico is mede dat de komende jaren de vraag om individuele voorzieningen blijft toenemen door:

- a. de vergrijzing van de inwoners in Moerdijk
- b. het landelijk afbouwbeleid van intramurale zorg, waardoor inwoners langer thuis blijven wonen

Naast een stijging van het aantal hulpvragen zullen deze ook complexer worden. Waardoor meer en duurdere ondersteuning ingezet moet worden.

7. Participatie

Ontwikkeling uitkeringsbestand

Doordat de economie verder aantrekt en er krapte op de arbeidsmarkt is ontstaan is het uitkeringsbestand van de 6 gemeenten van het Werkplein gedaald met bijna 6%. Moerdijk kende een daling van 3,6%. De uitkeringen zijn betaald binnen het gestelde rijksbudget. Doordat het uitkeringsbestand is gedaald, voornamelijk in de categorieën A en B, is de C categorie, uitkeringsgerechtigden met grote afstand tot de arbeidsmarkt en geen reëel uitstroomperspectief, relatief gegroeid.

Risico's zijn vooral verbonden aan de grilligheid van de economische ontwikkeling en het uitkeringsgerechtigdenbestand alsmede de ontwikkelingen met betrekking tot het BUIG-budget (rijksbudget). In dit kader is het van belang de ontwikkeling nauwlettend te volgen en daar waar mogelijk gebruik te maken van bestaande maatregelen, zoals de Vangnetregeling.

WVS

Het benodigde weerstandsvermogen van het WVS zijn door het WVS berekend op € 6 miljoen. Het weerstandsvermogen van het WVS bedraagt ca. € 4,5 miljoen. Dat betekent dat de samenwerkende gemeenten het resterende risico dragen. Het Moerdijs aandeel in de niet afgedekte risico's bedraagt circa € 450.000.

- Intergemeentelijke samenwerking

1. Algemeen

Gemeenten bevinden zich in een voortdurend veranderende omgeving. Daarom wordt steeds gezocht naar een meer efficiënte en effectievere uitvoering van taken en activiteiten. Daar waar mogelijk wordt hierbij ingezet op samenwerking met andere gemeenten en private partijen. In de praktijk blijkt de kaderstelling en de controle ten aanzien van verbonden partijen en in het verlengde hiervan risicobeheersing complex te zijn. Met het oog op het versterken van de grip op verbonden partijen is in regionaal verband een 6-tal richtlijnen vastgesteld ten aanzien van onder

andere de kaderstelling door de raden en de wijze van verantwoording door de verbonden partijen. Naast het toezien op het toepassen van deze richtlijnen wordt daarbij ingezet op het maken van duidelijke prestatieafspraken (bijvoorbeeld door middel van dienstverleningsovereenkomsten) en het goed monitoren van de uitvoering hiervan. Tot slot is in de regio een quickscan ontwikkeld gericht op een zevental risicovolle regelingen (o.a. BWB, OMWB, Veiligheidsregio, RWB en GGD). Op basis van deze scan kan besloten worden om een diepgaandere evaluatie uit te voeren.

2. Specifieke risico's

De risico's van de verbonden partijen zijn geïnventariseerd. In het navolgende worden deze beschreven. De risico's met betrekking tot de gemeenschappelijke regelingen Werkplein en WVS zijn hier buiten beschouwing gelaten, omdat deze als zijn meegenomen bij het onderdeel sociaal domein.

Havenschap Moerdijk

Bij de wijziging van de governancestructuur van het Havenschap is een integrale risicoanalyse opgesteld op basis van de Risman Methode. Hieruit bleek dat de verzelfstandiging-sec op zich geen grote risico's met zich bracht. Ter dekking van de financiële risico's heeft de GR Havenschap Moerdijk een bedrag van € 97,265 miljoen aan eigen vermogen beschikbaar. Het risico voor het Havenschap Moerdijk is het mogelijk afwaarderen op de waarde van de deelneming in het Havenbedrijf NV. De waarde van de deelneming wordt gebaseerd op verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde indien deze duurzaam is. Bij de jaarrekening 2018 is geconstateerd dat er op dat moment geen aanwijzingen zijn dat er een mogelijke afwaardering speelt. Dit geldt ook voor 2019. Monitoring van de risico's vindt jaarlijks plaats bij de vaststelling van de begroting en de kredietlimiet.

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VMWB)

De Veiligheidsregio geeft in zijn jaarstukken aan dat als gevolg van een besluit van het algemeen bestuur om de algemene reserve op te heffen zij voor het berekende benodigde weerstandsvermogen van € 2.750.000 geen weerstandscapaciteit beschikbaar hebben. De 26 deelnemende gemeenten dienen in hun eigen weerstandsvermogen rekening te houden met de afdekking van de risico's binnen de Veiligheidsregio.

Rekening houdend met kans en impact van bovengenoemde risico's is in het weerstandsvermogen een bedrag van € 700.000 opgenomen (was € 500.000 in 2019).

- Grondexploitaties / ruimtelijke projecten

1. Algemeen

De positieve economische trend heeft ook in 2018 en 2019 doorgezet. Met - naast een stijging van bouwkostenprijzen en verkoopprijzen, ook als resultaat dat in vrijwel alle voorheen moeizame projecten weer beweging is gekomen. Inmiddels worden er, voorzichtiger dan voor de crisis weliswaar, weer locaties in optie genomen of aangekocht door private partijen. Met het op stoom komen van de ontwikkelmarkt is het accent wat verschoven van aanjagen naar faciliteren, keuzes maken en risicobeheersing, in het bijzonder als het gaat om kostenstijging. Daarmee blijft risicomangement dus ook bovenaan de agenda staan.

2. Specifiek (vertraging LPM)

Ten aanzien van het project LPM is de gemeente in afwachting van de uitspraak van de Raad van State inzake de planologische inpassing. Een factor die daarbij meespeelt is de landelijke stikstofproblematiek (PAS). De risico-inschatting ten aanzien van of gerelateerd aan het LPM is voor € 9,0 miljoen meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen (in 2019 € 7,8 miljoen). Hiervan is € 5 miljoen in verband met het risico van afwaardering van de grond van Caldic. De risico-inschatting met betrekking tot het project LPM is verhoogd als gevolg van de vertraging van de uitspraak van de Raad van State en de problematiek met betrekking tot de PAS.

3. Centrumplan Zevenbergen

Ten behoeve van het Centrumplan Zevenbergen (Haven), is binnen het project samen met de partners een zeer robuuste risicovoorziening (alliantie+) gevormd. De risico's worden beperkt door uitgebreide pandmonitoring. Voor het aspect planschade is een bedrag meegenomen in de risicoberekening.

In totaliteit is, rekening houdend met kans en impact, in het weerstandsvermogen een bedrag opgenomen van € 10.800.000 ten behoeve van de risico's inzake de grondexploitaties en ruimtelijke projecten (was € 9.700.000 in 2019).

- Moerdijkregeling

Als ondersteunende maatregel om de leefbaarheid in de kern Moerdijk te verbeteren is er een waarborgregeling tot stand gebracht met als doel een deel van de onzekerheid over de consequenties van de havenstrategie bij inwoners met een eigen woning weg te nemen. In totaal gaat het hierbij om circa 300 woningen. Volgens het afsprakenkader tussen gemeente, provincie en Havenbedrijf dekt het Havenbedrijf het financiële resultaat van de Moerdijkregeling in 2030, zodat er voor de gemeente geen direct financieel risico aan de regeling is verbonden.

Er zijn bij de start van de regeling 3 scenario's in beeld gebracht, te weten een best case, based case en worst case, waarvan de prognoses uiteen liepen van € 1 miljoen negatief tot € 19 miljoen negatief in 2030. Ondanks het hoge aantal verkopen en een netto afname van de woningportefeuille van de regeling met tien woningen, is de prognose van de impact voor het Havenbedrijf in alle scenario's verslechterd. Het totale effect op de base case is bijgesteld van € 6,8 miljoen in 2030 naar een bedrag van € 7,2 miljoen. Hierdoor bedraagt het totale verschil in 2030 € 0,4 miljoen negatief.

Het maximale risico kan binnen het weerstandsvermogen van het Havenbedrijf worden afgedekt, hetgeen jaarlijks bij de jaarrekening van het Havenbedrijf wordt beoordeeld. Om de werking en de financiële gevolgen van de regeling te monitoren is een administratiemodel opgezet, dat is beoordeeld door de accountant. Naast het financiële risico is hier ook sprake van een bestuurlijk- en een imago-risico als de regeling niet blijkt te werken zoals is beoogd.

- Externe veiligheid

De brand bij Chemie-Pack op 5 januari 2011 heeft laten zien dat het risico van grootschalige incidenten en rampen voor de gemeente Moerdijk niet denkbeeldig is en de financiële gevolgen hoog kunnen zijn. De financiële impact van het risico wordt ingeschat op € 5 miljoen.

Er is een risico inzake een aansprakelijkstelling van de gemeente door omliggende bedrijven van Chemie Pack, die de gemeente Moerdijk, Veiligheidsregio en rijksoverheid verantwoordelijk houden voor de schade die zij zeggen te hebben geleden als gevolg van de brand. Hoewel het risico niet is in te schatten kan het uiteindelijk een financieel effect hebben. De gemeente acht zich niet aansprakelijk en laat zich bijstaan door specialisten van Pels Rijcken Drooglever en Fortuyn advocaten. Met de Veiligheidsregio en de rijksoverheid zijn afspraken gemaakt om gezamenlijk op te blijven trekken en waar nodig tijdig af te stemmen.

Met de verzelfstandiging van het Havenschap is de verantwoordelijkheid met betrekking tot de haven- en terreinverordening overgegaan naar de gemeente. Die verantwoordelijkheid brengt bestuurlijke en imago-risico's met zich mee als er iets misgaat, maar ook financieel als de gemeente aansprakelijk wordt gesteld.

Het maximaal verzekerde bedrag inzake juridische claims bedraagt € 2,5 miljoen. Eventuele juridische kosten vallen niet onder de verzekering.

Rekening houdend met de kans en impact is in totaliteit voor risico's inzake externe veiligheid € 1.500.000 meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

- Gemeentelijk vastgoed

De gemeente heeft veel verschillende soorten vastgoed in bezit om zowel haar strategische positie te behouden of te verstevigen als om beleidsdoelen te realiseren. Binnen het gemeentelijk vastgoed worden diverse risico's onderkend, zoals hogere exploitatiekosten.

De gevolgde indices bij het opstellen van de meerjarenbegroting lopen achter bij de reële prijsontwikkeling in de markt. Het risico van budgetoverschrijdingen in de exploitatiebegroting en bij investeringen door middel van kredieten neemt daardoor flink toe. Dit geldt zowel bij aanbestedingen van diensten, werken en leveringen bij de openbare ruimte als bij het vastgoed. Eventuele niet begrote tekorten op de exploitatiebegroting zullen ten kosten gaan van de reserves van de gemeente.

Vervolgens vormt de wijze van het realiseren van beleidsdoelen door middel van het beschikbaar stellen van vastgoed een potentieel financieel risico. Het bezit en onderhoud van vastgoed betekent dat moet worden voldaan aan toenemende wettelijke eisen, zoals brandveiligheid, asbestverwijdering en het duurzaam maken en houden van het vastgoed. Het zelf beheren van vastgoed ten behoeve van beleidsdoelen vraagt bovendien extra ambtelijke capaciteit (die weer schaars aan het worden is) die niet bijdragen aan de kerntaken van de gemeente. Het op andere wijze realiseren van beleidsdoelen door het beschikbaar stellen van subsidies aan maatschappelijke instanties in plaats van het beschikbaar stellen van vastgoed reduceert de (financiële) risico's en bevordert de politieke sturingskracht van de gemeentelijke organisatie. Om dit te bereiken is een herstructurering van de vastgoed portefeuille noodzakelijk.

- Openbare ruimte

In de openbare ruimte is altijd een risico aanwezig op onvoorziene zaken, zoals bodemverontreiniging. Voor 2020 speelt echter nog een risicoverhogende factor, namelijk dat in 2018 de licentie van ons databeheersysteem voor de openbare ruimte niet is verlengd, waardoor we een achterstand hebben in het muteren van gegevens. Er is inmiddels een nieuw beheersysteem aanbesteed om de data weer op orde te krijgen, maar we zijn in 2020 nog wel bezig met het vullen van het nieuwe systeem, waarbij beheertaken met het meeste risico als eerste aan bod komen.

Door het ontbreken van een up to date beheersysteem treedt een financieel risico op, immers door beperkt inzicht in beheergegevens neemt de kans toe dat de openbare ruimte niet aan de normen voldoet. Daarmee verhoogt de kans op claims door (val)schade (letsel, materieel). Ook is er een risico, omdat het beeld van de staat van onze kapitaalgoederen, de arealen en hoeveelheden niet actueel zijn. Beheerplannen worden daardoor gevoed door verouderde gegevens en kunnen bijvoorbeeld de werkelijke beheeroppervlakten afwijken van de oppervlakten waarmee is begroot. Door de afwezigheid van een beheersystemen met actuele inspectiedata treedt ook een risico op voor kapitaalvernietiging door achterblijvend onderhoud.

Rekening houdend met kans en impact is voor het gemeentelijk vastgoed rekening gehouden met € 1.500.000 in de berekening van het weerstandsvermogen. Dit is € 1.000.000 hoger dan in de berekening voor 2019.

- Bedrijfsvoeringsrisico's:

Binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering wordt een aantal risico's onderkend op het gebied van ICT, personeel, financiën, inkoop en aanbesteding, huisvesting, fiscaliteit, het betalingsverkeer en juridische claims c.q. aansprakelijkheid. Voor zover deze risico's niet zijn te vermijden, te mitigeren of te verzekeren zijn ze meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. Specifiek:

Krapte arbeidsmarkt

Een belangrijk risico dat zich sinds 2018 steeds sterker is gaan manifesteren is de krapte op de arbeidsmarkt. Dit heeft een stevige impact op de gemeentelijke organisatie en het tijdig en binnen de kostenramingen kunnen realiseren van de gemeentelijke doelen. De krapte op de arbeidsmarkt heeft ook gevolgen voor de mogelijkheden om tijdelijk personeel in te huren.

Risico's financieel beheer

De wijze waarop tot op heden voorzieningen binnen de begroting voor beheer en onderhoud van assets worden getroffen brengen financiële risico's met zich mee in de zin van een te grote belasting van de jaarlijkse exploitatiebegroting. De (nieuwe) BBV 2017 schrijft voor dat investeringen voor (ver)nieuwbouw van assets moeten worden geactiveerd in de vorm afschrijving met rente, in plaats van het in één keer afschrijven via de exploitatiebegroting. Hiermee wordt de stabiliteit van de exploitatiebegroting bevorderd en de economische afschrijving van assets meer in lijn gebracht met de technische levensduur. Het risico op fluctuaties en dreigende tekorten op de exploitatiebegroting wordt hiermee verkleind.

Een ander financieel risico betreft de wijze van het financieren van leningen. Het aangaan van leningen onder een lineaire aflossingssystematiek brengt schommeling met zich mee omdat aflossing en rente elkaar niet stabiliseren. Dit kan bij grote investeringen fluctuaties binnen de exploitatiebegroting met zich meebrengen. Om dit risico te verkleinen kan voor een annuïtaire aflossingssystematiek worden gekozen waarbij rente en aflossing elkaar in evenwicht houden en het totale aflossingsbedrag over de jaren stabiel blijft. De meerjarenexploitatiebegroting is over jaren stabiel en veel beter te voorspellen

Een derde financieel risico bestaat uit een te hoge financiële investering ambities. Door grote investeringen in het fysieke domein kan een hoge kapitaallastenquote een te groot beslag leggen op de exploitatiebegroting waardoor in jaren met minder inkomsten toekomstige ambities op slot komen te zitten. Als alternatief zouden de lokale lasten flink moeten stijgen om de begroting sluitend te krijgen

Het gaat hier dus om een risico dat cumulatief optreedt in samenhang met ander verhoogde kosten en/of verminderde inkomsten.

Informatiebeveiliging

Het toenemend gebruik van digitale middelen brengt risico's met zich mee op het gebied van Informatiebeveiliging. Onze samenwerkingspartner ICT-WBW spant zich, in opdracht van ons in, om de ICT-technische risico's te beperken. Dit doen ze o.a. door adequate voorzieningen te treffen voor back-up, virusscanning, spamfiltering, firewall inrichting etc. Ook met de partijen waaraan zaken zijn uitbesteed o.a. Pink Roccade (GBA) en ADP (personeelsinformatie) zijn contractuele afspraken gemaakt over informatiebeveiliging. Ondanks dat blijft het mogelijk dat we getroffen worden door informatie-beveiligingsincidenten. De gevolgen kunnen variëren van het volledig stil komen liggen van de organisatie bij een besmetting door ransomware of uitval van centrale ICT-Systemen tot het niet kunnen inloggen van een individuele medewerker. De risico's die hiermee samenhangen laten zich vaak moeilijk kwantificeren, omdat de extra kosten niet alleen bestaan uit eigen uren, een lagere productie en een slechtere dienstverlening.

Privacy en bescherming persoonsgegevens

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van toepassing is geworden. In het kader van de AVG is een register van verwerkingsactiviteiten opgesteld, is het privacybeleid vastgesteld en is gewerkt aan de bewustwording in de organisatie. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft aangekondigd dat het toezicht op toepassing van de privacywetgeving verscherpt zal worden. Nalatigheid kan leiden tot zeer hoge boetes.

Op 1 januari 2016 is de meldplicht datalekken ingegaan. Er is sprake van een datalek als er persoonsgegevens betrokken zijn bij een inbreuk op de beveiliging waarbij die gegevens mogelijk zijn ingezien door een onbevoegde. De meldplicht houdt in dat organisaties direct een melding moeten doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens als ze een datalek hebben. Naar aanleiding van de meldplicht zijn diverse procedures opgesteld en is binnen de organisatie gecommuniceerd hoe er gehandeld moet worden in geval er sprake is van een datalek.

Inkopen en aanbestedingen

In het inkoopbeleid is het risico benoemd op onrechtmatige en ondoelmatige inkopen. Dit betreft onder andere het risico dat niet voldaan wordt aan (Europese) wet- en regelgeving inzake aanbestedingen, het risico op onjuiste en onrechtmatige betalingen (frauderisico), dat inkopen worden gedaan door onbevoegde functionarissen en het risico dat inkopen verkeerd in de administratie worden geboekt, waardoor de jaarrekening en de programma-verantwoording uiteindelijk een verkeerd beeld schetsen van de werkelijkheid en hiermee de getrouwheid van de jaarrekening aantasten. Het niet voldoen aan de inkoopregels is vooral een bestuurlijk en politiek risico, maar het kan ook leiden tot claims vanuit de markt.

BTW op onderhoud- en beheerskosten riolering op het gebied van het Havenbedrijf Moerdijk NV
 Bij de belastinginspecteur is bezwaar gemaakt tegen de beschikking BCF (BTW-compensatiefonds). Reden is dat de btw op de kosten voor het onderhoud en beheer van de riolering op het gebied van het Havenbedrijf Moerdijk NV (ca. € 250.000) niet als compensabel wordt aangemerkt (hierdoor wordt de btw een kostenpost). De gemeente onderschrijft dit standpunt van de belastinginspecteur niet. Het Havenbedrijf contracteert in opdracht van de gemeente derden die het onderhoud en beheer uitvoeren aan het rioolstelsel. Hiermee verleent het Havenbedrijf een dienst aan de gemeente. De gemeente (die een rioolheffing heft bij de aangesloten bedrijven) is de opdrachtgever voor het onderhoud en het beheer. Wie hiervoor wordt ingeschakeld is niet van belang. De gemeente is derhalve van mening dat de btw moet worden aangemerkt als compensabele btw.

Rekening houdend met kans en impact is voor de diverse bedrijfsvoeringsrisico's rekening gehouden met
 € 2.300.000 in de berekening van het weerstandsvermogen.

- Rekeningrisico's:

Ten aanzien van de begroting worden financiële risico's onderkend van lagere inkomsten en/of hogere uitgaven.

Algemene uitkering Gemeentefonds

Gemeenten zijn in grote mate afhankelijk van de inkomsten van het rijk. De belangrijkste inkomstenstroom is de algemene uitkering. In de begroting 2020 is de algemene uitkering geraamd op basis van de gegevens uit de laatst bekende circulaire, t.w. de meicirculaire 2019. Als de rijksuitgaven lager uitvallen dan waarmee rekening is gehouden in de circulaire, dan zullen op grond van de systematiek 'samen trap op en trap af' de lagere rijksuitgaven ook doorwerken in de gemeentefondsuitkering.

Open einde-regelingen

In de begroting 2020 zijn de ramingen van de lasten van producten die behoren tot de categorie 'open-einde-regelingen' zo reëel mogelijk ingeschat. Deze realiteitswaarde is vaak bepaald op basis van informatie van derden. De risico's met betrekking tot open einde-regelingen bij de onderdelen gemeenschappelijke regelingen en sociaal domein zijn bij deze onderdelen opgenomen. Het restant aan risico's in dit kader wordt als klein aangemerkt.

Rekening houdend met kans en impact en het mogelijk structureel karakter van de bovengenoemde rekeningrisico's is in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een bedrag van
 € 1.600.000. Het aanwenden van het weerstandsvermogen voor structurele rekeningrisico's kan hooguit voor 1 of 2 jaar. Binnen die periode moet het voor de gemeente mogelijk zijn om de structurele effecten te kunnen verwerken binnen een sluitende (meerjaren)begroting.

- Overige risico's:

Energietransitie

De energietransitie krijgt een forse impact op de gehele samenleving. Iedereen moet zuiniger omgaan met energie. Niet alleen bewoners en bedrijven, maar ook de gemeente zal moeten investeren in het verduurzamen van haar vastgoed. Aardgas als brandstof voor verwarming van de gebouwde omgeving wordt uit gefaseerd. Er moeten plannen gemaakt worden om hele dorpen en wijken van het aardgas af te halen en te voorzien van een alternatieve verwarmingsbron. Er is ruimte nodig voor opwek van duurzame energie. Door het opstellen van het Energieprogramma Moerdijk wordt de omvang van de opgave voor de gemeente Moerdijk in beeld gebracht. Ook stelt de raad daarin de leidende principes vast, waarbinnen we de energietransitie in Moerdijk gaan volbrengen. De financiële, personele, maatschappelijke en bestuurlijke risico's hiervan zijn op dit moment nog niet scherp te kwantificeren, maar zullen in de komende jaren steeds duidelijker worden.

Kengetallen weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeente en provincies (BBV) is bepaald dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf kengetallen worden opgenomen.

Deze kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie.

De kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument, maar zijn juist bedoeld om de gemeentelijke financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten.

De kengetallen die we opnemen in onze jaarrekening zijn:

- **Netto schuldquote:** de netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe kleiner de schulden.
- **Solvabiliteitsratio:** het kengetal solvabiliteitsrisico geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid.
- **Grondexploitatie:** het kengetal grondexploitatie laat zien hoe groot de grondpositie is ten opzichte van het totaal van de baten in de jaarrekening. Hoe lager het percentage, hoe beter.
- **Structurele exploitatieruimte:** dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.
- **Belastingcapaciteit:** de belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller kan worden opgevangen in het volgende begrotingsjaar en of er ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager het percentage hoe beter.

De kengetallen voor 2020

Begroting 2020			Verloop van de kengetallen						
Kengetal	Categorie	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR	
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	
1.	Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	A	24%	35%	35%	31%	38%	33%
		b. met correctie doorgeleende gelden	A	4%	22%	23%	19%	26%	22%
2.	Solvabiliteitsratio		A	52%	52%	50%	52%	50%	52%
3.	Grondexploitatie		A	7%	9%	8%	5%	8%	8%
4.	Structurele exploitatieruimte		A	3%	1%	1%	2%	1%	4%
5.	Belastingcapaciteit		B	92%	93%	97%	97%	97%	97%

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1.	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %
2.	Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50 %
3.	Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %
4.	Structurele exploitatieruimte	Begroting > 0%	Begroting 0%
5.	Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105 %

Toelichting score:

Categorie A = "goed"

Categorie B = "middelmatic" (nog geen acuut risico)

Categorie C = "slecht" (risico!)

Beoordeling onderlinge verhouding tussen de kengetallen i.r.t. financiële positie

Met uitzondering van het kengetal 'belastingcapaciteit' komen voor 2020 alle kengetallen uit in de categorie A (goed). Het kengetal 'belastingcapaciteit' komt uit op de beginwaarde van categorie B. Met 95% tot 97% blijft de belastingcapaciteit onder het landelijk gemiddelde voor de belastingcapaciteit voor gezinnen vanuit de referentie van het voorgaande jaar (i.c. 2019).